

Processen mot Nils Bielke

I Tensta kyrka finns bland de välbevarade väggmålningarna från slutet av 1400-talet även ett livshjul. Denna symbol för ungdomens uppåttågande, den mogna människans zenit och sedan ålderdom, nedgång och fall karaktäriserar i hög grad Nils Bielkes livsbana.

Redan före 20-årsåldern formades han i en resa till Frankrike till världsman. Han lärde känna Ludvig den XIV. Hemkommen till Sverige förvandlades han från hovman till officer. Som överste och chef för Livregementet till häst spelade han en viktig roll vid slaget vid Lund 1676. Karl XI lär i detta sammanhang ha yttrat att "hans krona hängde på Bielkens värjspets". Efter framgångsrik utländsk tjänstgöring för Kejsaren i kriget mot turkarna i Ungern utnämndes Bielke av Karl XI till generalguvernör i Pommern, ett ämbete som han innehade 1687 till 1697.

Generalguvernör i Pommern

Tyskland hade härjats svårt under 30-åriga kriget. Trots att det var mer än 40 år sedan kriget avslutats var Pommerns ekonomi fortfarande i dåligt tillstånd. Bielke gjorde en energisk insats för att förbättra förvaltningen av provinsen.



Salsta slott

Det fanns emellertid ett äventyrligt drag i hans personlighet. Han var starkt benägen att driva politik på egen hand och genom egna diplomatiska initiativ påverka den svenska utrikespolitiken i franskvänlig riktning. Nils Bielke hade emellertid i hög grad Karl XI:s förtroende. Kungen hade överseende med att Bielke i sin ämbetsutövning i Pommern tog sig väl stora friheter. Karl XI dog emellertid 1697 och hans efterträdare, Karl XII, hade inte samma förtroende för Nils Bielke.

Politiska motståndare

Än viktigare var att Bielke tillhörde högadeln och därmed inte som den nya ämbetsmannaadeln med Carl Piper i spetsen var anhängare av det kungliga enväldet. Han var dessutom motståndare till reduktionspolitiken. De politiska motståndarna i den unge kungens omedelbara närhet försökte stärka sin position genom att förtala Bielke. Man spred ut

ett rykte om att han under sin guvernörstid skulle ha låtit prägla falska mynt.

Arresteringen

Skärtorsdagen 1698 trädde en manstark delegation med ett krigsråd och gardesmajoren i spetsen in i Bielkes hem. Han arresterades, fick lämna sin värja och hans viktigare papper togs i beslag. För att inga bevis skulle kunna undanröjas i efterhand ordnades en omfattande vakthållning i hans hus.

Som adelsman togs hans mål direkt upp hovrätten. Den 20 oktober skulle han infinna sig i Svea Hovrätt för att höra anklagelsepunkterna: "klockan 8 fördes jag af kapten grefve Sperling i min svåra och stora sjukdom halfdöd upp i rätten" (Bielke var nu gammal och sjuk och på ett slaganfall partiellt förlamad).

Anklagelsen

Anklagelsepunkterna omfattade bl a att Bielke på eget bevåg drevit underhandlingar med främmande makt ägnade att skada riket, att han bedrivit falskmyntning, att han uppburit mutor av främmande makt samt att han grovt misskött sina åligganden som generalguvernör i Pommern. Åklagaren yrkade på att han skulle dömas förlustig liv, egendom och ära.

Processen kom att bli långvarig och turerna var invecklade. Flera av anklagelsepunkterna var svagt grundade, men domarna i hovrätten drog ändå slutsatsen att Bielke på flera punkter begått allvarliga brott. Efter åtta års process fälldes dödsdomen den 30 mars år 1705.

Benådad men bruten

Den kungliga familjen med änkedrottningen (Karl XII:s farmor) i spetsen stödde emellertid Bielke. Han hade ju varit en av Karl XI:s närmste män och gjort kungen och landet stora tjänster. Han benådades och kunde bege sig till Salsta. Nu var han emellertid en bruten man och de sista åren tillbringade han på Salsta. En stor del av tiden där kunde man finna honom i slottskapellet sysselsatt med fromma andaktsövningar.

Claes-Henric Siven

Litteratur

Ingvar Eriksson, *Nils Bielke 1644-1716. Firad i nådens dagar, fälld i onådens*, Atlantis 2000.

Gunnar Redelius, Nils Bielke - hovman, kejsarlig general, generalguvernör i Pommern och svensk slottsherre. En personhistorisk studie.